

Ortaokul Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerle Dil Bilgisi Etkinliklerinin İlişkisi*

The Relationship Between the Grammar Activities and the Texts in the Turkish Textbooks in Secondary School

Kadriye Doğan, Üzeyir Süğümlü

Yazar Bilgileri

Kadriye Doğan
Bilim Uzmanı, MEB,
kadriyedogan638@gmail.com

Üzeyir Süğümlü
Doç. Dr., Ordu Üniversitesi,
Türkçe ve Sosyal Bilimler
Eğitimi,
u.sugumlu@gmail.com

ÖZ

Türkçe öğretiminin amacı anlama ve anlatma becerileri gelişmiş bireyler yetiştirmektir. Anlama ve anlatma becerileri gelişmiş bireyler yetiştirmek için dilin her yönüyle öğretilmesi gerekmektedir. Bir dilin tüm yönleriyle öğretilmesinde dil bilgisinin önemli bir yer vardır. Dil bilgisi, bir dilin kullanımında ortaya çıkan kurallar bütünüdür. Dil bilgisi kuralları, öğrencilere dilin kullanım alanı olan yazılı ve sözlü metinlerden hareketle öğretilmelidir. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan dil bilgisi etkinliklerinin okuma ve dinleme/izleme metinleriyle ilişkilerini incelemektir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden temel nitel araştırma ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma materyallerini Türkçe Dersi Öğretim Programı ve ortaokul Türkçe ders kitapları oluşturmaktadır. Araştırmanın verilerini programda yer alan dil bilgisi kazanımları, ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan okuma ve dinleme/izleme metinleri ile dil bilgisi etkinlikleri oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, doküman incelemesi yoluyla toplanmış ve içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma ile 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki dil bilgisi etkinlikleri metinlerle *çok az*, 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki dil bilgisi etkinlikleri metinlerle *çoğunlukla*, 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki dil bilgisi etkinlikleri metinlerle *çok az* ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki dil bilgisi etkinlikleri metinlerle *çoğunlukla ilişkili* olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Makale Bilgileri

Anahtar Kelimeler
Dil
Dil bilgisi
Dil bilgisi öğretimi
Ders kitabı
Metin

Keywords
Language
Grammar
Grammar Teaching
Textbook
Text

Makale Geçmişi
Geliş: 20.04.2023
Düzeltilme: 22.05.2023
Kabul: 09.06.2023

ABSTRACT

The aim of teaching Turkish language is to raise individuals who have advanced comprehension and expression skills. It is necessary to teach the language in all its aspects in order to raise individuals with advanced comprehension and expression skills. Teaching a language with all its aspects actualize through grammar. Since grammar is a set of rules that emerge in the use of a language, these rules should be taught to students not by rote memorization and plain knowledge, but based on written and oral texts, which are the field of use of the language. In this context, the aim of this research is to examine the relations of grammar activities with reading and listening/monitoring texts in secondary school Turkish textbooks. The research was carried out with basic qualitative research, which is one of the qualitative research methods. The study materials of the research consist of Turkish Language Curriculum and secondary school Turkish textbooks. The data of the research consist of grammar achievements in the curriculum, reading and listening/monitoring texts, and grammar activities in secondary school Turkish textbooks. The data of the research were collected through document analysis and analyzed by content analysis technique. Based on the results of the research, it was concluded that the grammar activities in the 5th Grade Turkish Textbooks were *partially related* to the texts, the grammar activities in the 6th Grade Turkish Textbooks were *mostly related* to the texts, the grammar activities in the 7th Grade Turkish Textbook were *partially related* to the texts, and the grammar activities in the 8th Grade Turkish Textbook were *mostly related* to the texts.

*Bu araştırma ikinci yazar danışmanlığında, birinci yazar tarafından yürütülen yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Makale Türü

Araştırma

Önerilen Atf Doğan, K. & Süğümlü, Ü. (2023). Ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerle dil bilgisi etkinliklerinin ilişkisi. *TEBD*, 21(2), 731-757. <https://doi.org/10.37217/tebd.1286151>

Giriş

İnsan, çevresiyle sürekli iletişim halinde olan bir varlıktır. Bu iletişim, çoğunlukla dil ile gerçekleştirilir. Dil; insanların düşündüklerini, duyduklarını iletmek için faydalandıkları ses, kelime, cümle ve metinlerden meydana gelen bir iletişim aracıdır (Sağır ve Demir-Atalay, 2016, s. 11). Banguoğlu (2019), dili bireylerin isteklerini, dertlerini ve amaçlarını anlatmak için kullandıkları bir iletişim aracı olarak görmektedir (s. 9). Ergin (2002) ise dili; insanların birbirleriyle iletişimi sağlamak için kullandıkları doğal bir araç, kendine özgü yasaları olan, bu yasalar doğrultusunda gelişim gösteren dinamik ve gizli bir anlaşma aracı olarak tanımlamıştır (s. 3).

Dil, bir anlama ve anlatma sistemidir. Dilin anlama yönünü okuma ve dinleme/izleme becerileri, anlatma yönünü ise yazma ve konuşma becerileri oluşturmaktadır. Düşünen, sorgulayan, öğrenen; öğrendiğini, sorguladığını, düşündüğünü etkili bir şekilde aktarabilen ve bunları kendi içinde anlamlandırarak yararlanabileceği bir biçime dönüştüren insanlar yetiştirmek için dil becerileri önemli yer tutmaktadır (Kurudayıoğlu, 2014, s. 47). Bu becerilerin bireylere kazandırılmasında Türkçe öğretimi, başat bir rol üstlenmektedir. Türkçe dersinde amaç öğrencilerin dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirmektir. Bu amacın gerçekleştirilmesi için öğrencilerin dil bilgisini iyi bir şekilde kavraması gerekmektedir. Dört temel dil becerisi ile birlikte dil öğretim sürecinde üzerinde durulan önemli bir diğer başlık, dil bilgisi öğretimidir (Balcı, 2012, s. 1). Korkmaz (1992, s. 44), dil bilgisini çeşitli seviyedeki öğretim kurumlarında Türkçenin ses, şekil ve cümle yapısı ile cümlelerin öğeleri arasındaki anlam münasebetlerini öğreten bir bilgi dalı olarak tanımlamıştır. Dil öğretimiyle dil bilgisi öğretimi, birbirinden ayrı düşünülmemeyen ve birbirini tamamlayan unsurlardır. Bu nedenle dilin mantığını ve doğru kullanımını gerçekleştirmek için dil öğretimi, dil bilgisi öğretiminden bağımsız bir biçimde yapılamaz (Yeşilyurt, 2016, s. 10).

Dil bilgisi olmadan dil becerilerinin öğretiminde hedeflenen başarıya ulaşmak olanaklı değildir. Çünkü dilin içindeki yapısal ve anlamsal ilişkiler, dil bilgisi yoluyla gerçekleşmektedir (Erdem ve Başaran, 2010). Dilin işlevlerinin sağlıklı kullanılabilmesi için dil bilgisi kural ve kavramlarının öğrenilmiş ve günlük yaşamda uygulanabilir bir şekilde kavranmış olması gerekir (Yaman ve Süğümlü, 2009). Dil bilgisi, doğru düşünmeye, dinlediğini doğru anlamaya, hatasız konuşmaya, doğru okumaya ve doğru yazmaya yardımcı olur. Bu da etkili iletişimin gerçekleşmesini sağlar. Dil bilgisi, diğer öğrenme alanlarını besleyen, dil bilinci farkındalığı ve sevgisini oluşturmayı hedefleyen etkinlikler toplamından oluşmaktadır (Temizkan, 2014, s. 129). Dil ile ilgili bilgilerin öğretimi; dil bilgisi kurallarını ezberletmek değil, dil becerileriyle birlikte bu kuralları sezdirerek ve dilin kullanım alanı olan metinlerle birlikte öğretmeyi kapsamaktadır. Korkmaz (2019, s. 36), dil bilgisi konularının kurallarla ve kelime örneklerinden hareketle verilmesinin dil bilgisi konularının kısa zamanda unutulmasına neden olduğunu bu nedenle verilen bilgilerin ve kuralların edebi yapıtlardan ve yazılı eserlerden alınan zengin

örneklerle birlikte verilmesinin önemini vurgulamaktadır. Böylelikle dil bilgisi, kural ve tanımlardan oluşan bir öbek olmaktan çıkarak zihinde daha kolay yer edineceğinin altını çizmektedir. Ayrıca metinler aracılığı ile okuyucunun ve dinleyicinin edebi zevkini geliştirerek haz almasını sağlayacağını da vurgulamaktadır. Dil bilgisi, dilin kullanımından ortaya çıkan kurallar bütünü olduğuna göre bu kuralları öğrencilere dilin kullanım sahası olan yazılı ve sözlü metinlerden hareketle günlük yaşamla ilişkilendirerek öğretim yapılmalıdır. Dil bilgisi öğretiminde metin unsuru bu açıdan oldukça önemlidir.

Metin, seslerden heceye, heceden kelimeye, kelimedden cümleye, cümleden paragrafa ve paragrafların oluşturduğu anlam bütünlüğünden oluşan anlamsal bir sistemdir. Günümüzde anlatımın temeli cümle değil metin olmuştur. Metinlerden hareket ederek dil bilgisi konularını öğretmek de öğretimin daha etkili olmasını sağlayacaktır (Sağır ve Demir-Atalay, 2016, s. 15). Metinler, öğrencilerin dil, zihinsel ve sosyal becerilerini geliştirmek için yararlanılan araçlardır. Metin, bilgi, duygu ve düşüncelerin çeşitli biçim, anlatım ve noktalama özelliklerine göre yerleştirildiği yapılardır (Güneş, 2013). İletişim aracı olan metinler, sözlü ya da yazılı olabilirler. Dil bilgisi öğretiminin de bu sözlü ve yazılı metinler üzerinden yürütülmesi öğrencilerin örnekleri bağlam içinde görmelerini sağlamaktadır. Temizkan (2014, s. 134), öğrencilere dil bilgisi öğretiminin ezber yoluyla değil; metinler yoluyla bağlam içinde verilmesinin onların dil bilgisi kurallarının farkına varmalarını ve öğrendikleri konuları uygulamada kullanarak iletişim ihtiyaçlarına büyük ölçüde yardımcı olacağını vurgulamaktadır. Metin, dilin somutlaştığı bir alandır. Dilin kurallarının, inceliklerinin öğretilmesi aşamasında metinlerden hareket edilmesi dilin işlevinin sezdirilmesi açısından önemli görülmektedir. Öğrencinin gözünde edebiyat ve günlük hayat ile harmanlanmış bir dil yapısı anlayışını kuvvetlendirmek için dil bilgisi kurallarının okuma ve dinleme/izleme metinleri ile ilişkili bir biçimde öğretimi yapılmalıdır (Göçer ve Sayın, 2014). Bu çerçevede metin odaklı hazırlanmış olan Türkçe ders kitapları önemli bir görev üstlenmektedir.

Türkçe dersleri büyük oranda ders kitapları üzerinden yürütülmektedir. Ders kitapları eğitim öğretim ortamında ders faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinde kullanılan önemli ve hızlı ulaşılabilir bir araçtır (Demirel ve Kiroğlu, 2021, s. 4). Türkçe ders kitapları, öğrencilere farklı etkinlik ve kavramlar göstererek öğrencilerin dört temel dil becerisini geliştirir ve akademik başarılarını artırır. Ders kitapları, öğrencilerin ve öğretmenlerin en sık başvurduğu kaynaktır. Türkçe dersleri, bu kaynaklardaki okuma ve dinleme/izleme metinleri ve bu metinlerden hareketle hazırlanan etkinlikler üzerinden yürütülmektedir. Güneş (2013), dilin edebi metinler üzerinden öğretilmesinin geleneksel yöntemlere göre daha başarılı olduğunu ve eğitim sürecinde öğrencilere özel bir öğrenme alanı oluşturduğunu vurgulamaktadır. Çeçen ve Aytaş (2008), dil bilgisi öğretimin dilin uygulama alanı metinlerden hareketle yapılmasının dilin kurallarının ortaya çıkış sistematığına uygun bir öğretim yapılmasını sağladığının altını çizmişlerdir. Öğrencinin gözünde edebiyat ve günlük hayat ile harmanlanmış bir dil

yapısı anlayışını kuvvetlendirmek için dil bilgisi kurallarının okuma metinleri ile ilişkili bir biçimde öğretimi yapılmalıdır (Göçer ve Sayın, 2014).

Dil bilgisi öğretiminin metne dayalı olarak yapıldığında dil bilgisi konularının daha iyi öğrenilmesini sağladığı, birçok çalışmanın konusu olmuş ve dil bilgisi öğretiminin metin temelli yapılması önerilmiştir. Eğitim öğretim sistemimize yön veren yapılandırmacı yaklaşım da dil bilgisi öğretiminin metin temelli ve sezdirilerek yapılmasını vurgulamaktadır. Bu nedenle ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan dil bilgisi etkinliklerinin okuma ve dinleme/izleme metinleriyle ilişki durumunun ortaya çıkarılması; dil bilgisi etkinliklerinin metinlerden hareketle mi, yoksa metinlerden bağımsız bir şekilde mi oluşturulduğunun belirlenmesi açısından önemli görülmektedir. Alanyazın incelendiğinde ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki dil bilgisi etkinliklerinin çeşitli açılardan incelendiği araştırmaların yapıldığı görülmektedir (Akın, 2015; Göçer ve Sayın, 2014; Karagöz ve Oryaşın, 2014; Özdemir, 2019). Ancak bu çalışmalar 5, 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarını tamamını kapsamamaktadır. Yapılan çalışmalar, Türkçe öğretmen kılavuz kitapları ya da belirli bir sınıf düzeyindeki Türkçe ders kitapları üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Alanyazında Türkçe ders kitaplarını ortaokul kademesini bütünüyle içerecek şekilde 5. sınıftan 8. sınıfa kadar dil bilgisi ve metin ilişkisi yönüyle inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki dil bilgisi etkinliklerinin okuma ve dinleme/izleme metinleriyle ilişkilerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmanın metin temelli dil bilgisi öğretimi alanına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışmada; ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki dil bilgisi etkinliklerinin okuma ve dinleme/izleme metinleriyle ilişkilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır.

1. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki dil bilgisi etkinlikleri, okuma ve dinleme/izleme metinleri ile ilişkili midir? İlişkili ise bu ilişkinin düzeyi nedir?
2. 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki dil bilgisi etkinlikleri okuma ve dinleme/izleme metinleri ile ilişkili midir? İlişkili ise bu ilişkinin düzeyi nedir?
3. 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki dil bilgisi etkinlikleri okuma ve dinleme/izleme metinleri ile ilişkili midir? İlişkili ise bu ilişkinin düzeyi nedir?
4. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki dil bilgisi etkinlikleri okuma ve dinleme/izleme metinleri ile ilişkili midir? İlişkili ise bu ilişkinin düzeyi nedir?
5. Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki dil bilgisi etkinliklerinin temalar ile dinleme/izleme ve okuma metinlerine dağılımı nasıldır?

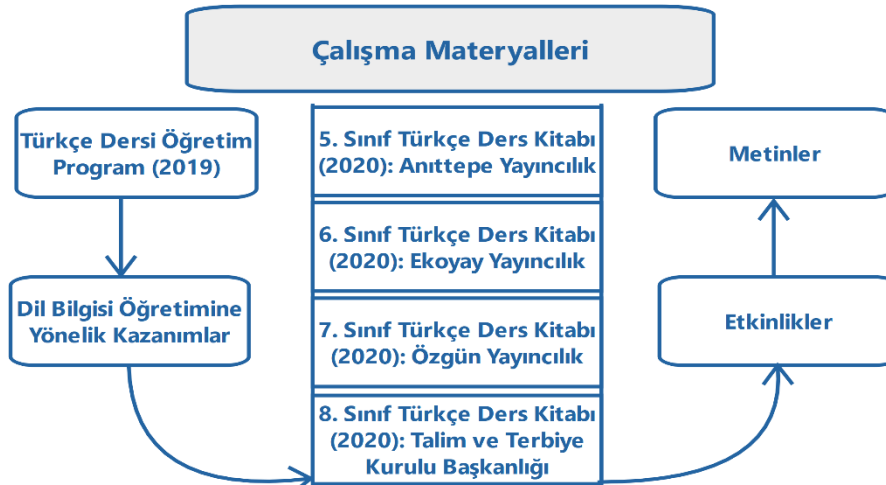
Yöntem

Araştırmanın Deseni

Ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan dil bilgisi etkinliklerinin metinlerle ilişki düzeylerinin incelendiği bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden temel nitel araştırma ile gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma; görüşme, gözlem ve doküman analizi gibi nitel veri toplama metodlarından hareketle, olayların gerçekçi ve bütüncül bir biçimde meydana çıkarılma sürecidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 41). Tüm disiplin alanlarında, saha çalışmalarında ve eğitimde de kullanılabilen en yaygın nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan temel nitel araştırmada veriler; görüşmeler, gözlemler veya doküman analizi ile bir araya getirilir (Merriam, 2018, s. 23). Bu araştırmada veriler, doküman analizi ile bir araya getirilmiştir.

Çalışma Materyali

Araştırmanın çalışma materyallerini; Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar) (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2019), MEB tarafından okullarda okutulmasına karar verilen; 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı (MEB, 2020a), 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı (MEB, 2020b), 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı (MEB, 2020c) ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı (MEB, 2020d) oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma materyalleri tasarımı, Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Araştırmanın çalışma materyali tasarımı

Araştırmanın çalışma materyali olarak ortaokul Türkçe ders kitaplarının belirlenmesinde, okullarda aktif olarak kullanılmakta olan Türkçe ders kitapları tercih edilmiştir. Araştırmada, ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki okuma ve dinleme/izleme metinleri ile bu metinlerde yer alan dil bilgisi etkinlikleri incelenmiştir. Araştırmanın konusu olan dil bilgisi konuları, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın (MEB, 2019) ortaokul düzeyinde yer alan kazanımlardan belirlenmiştir.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırmanın veri toplama aracını, “Dil Bilgisi Etkinliklerinin Metinlerle İlişkisi Tablosu” oluşturmaktadır. “Dil Bilgisi Etkinliklerinin Metinlerle İlişkisi Tablosu” araştırmacılar tarafından Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda (MEB, 2019) yer alan dil bilgisi kazanımları ve ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki okuma ve dinleme/izleme metinlerinde yer alan dil bilgisi etkinliklerinden hareketle geliştirilen özgün bir tablodur. Araştırmanın veri toplama aracı olan bu tabloda; tema, metin, dil bilgisi kazanımı (etkinlik) ve metinle ilişki durumu bölümleri yer almaktadır. Metinle ilişki bölümü; “tamamen ilişkili, çoğunlukla ilişkili, kısmen ilişkili, çok az ilişkili ve ilişkili değil” şeklinde beşli derecelemeden oluşmaktadır.

Çalışmanın verileri, doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması amaçlanan olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin çözümlenmesi sürecinden oluşmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 189). Bu çalışmada veriler, ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki dil bilgisi etkinliklerinin okuma ve dinleme/izleme metinleriyle ilişkilerinin incelemesi ile toplanmıştır. Türkçe Dersi Öğretim Programı (MEB, 2019) elektronik formatta ve ortaokul Türkçe ders kitapları, basılı olarak incelenmiştir. Dil bilgisi etkinliklerinin metinlerle ilişkileri incelenirken oluşturulan tablo doğrultusunda araştırmacılar tarafından tespit edilen ilişkiler, eş zamanlı olarak not alınarak tablonun uygun kısmına işaretlenmiştir. Kitaplar, 5. sınıftan başlayarak 6, 7 ve 8. sınıfa kadar sırayla incelenmiştir. Serbest okuma metinlerinde etkinlik olmadığı için bu metinler, inceleme kapsamına alınmamıştır.

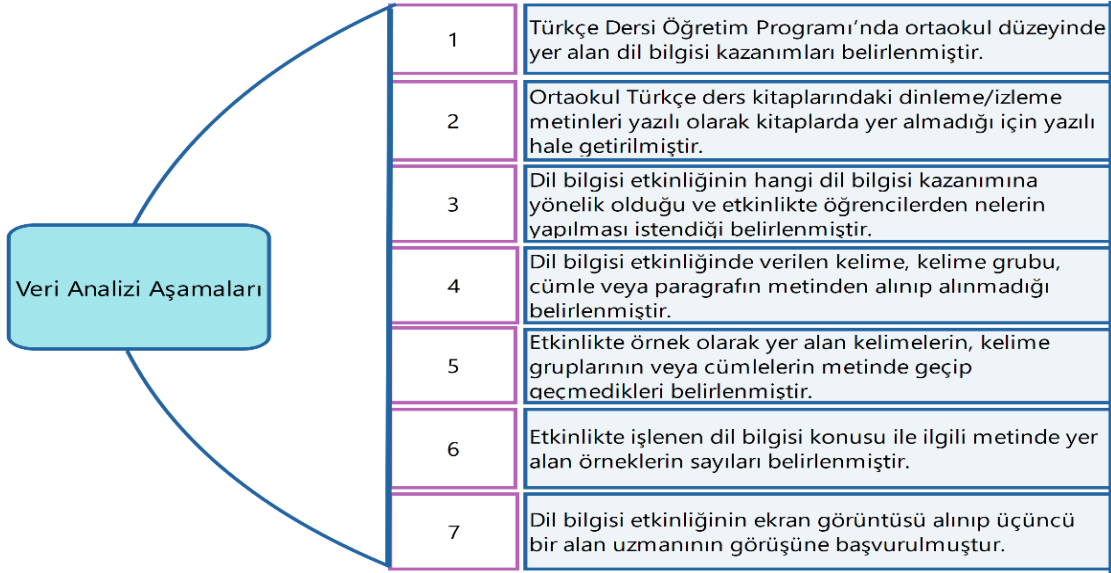
Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri, nitel veri analizi tekniklerinden içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. İçerik analizinde, metinlerden oluşan bir bütünün içerisinde yer alan bazı kavramların varlığı belirlenerek bu kavramların anlamları ve ilişkileri üzerinde çözümleme yapılır. Yapılan çözümlenmelerden hareketle de metinlerden çıkarımlar yapılır (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2019, s. 259).

Veri analiz sürecinde Türkçe ders kitaplarındaki dil bilgisi etkinlikleri incelenirken beşli dereceleme yapılmıştır. İncelenen etkinlik; “tamamen ilişkili”, “çoğunlukla ilişkili”, “kısmen ilişkili”, “çok az ilişkili” ve “ilişkili değil” şeklinde değerlendirilmiştir. Veri analizinde etkinliklerin metinlerle ilişki düzeyine belirli ölçütlere göre karar verilmiştir. Etkinlikte örnek olarak verilen kelimelerin, kelime gruplarının veya cümlelerin tamamı metinden alınmış ise *tamamen ilişkili*, etkinlikteki örnek sayısının yarısından fazla bir kısmı metinden alınmış ise *çoğunlukla ilişkili*, örnek sayısının yarısı metinden alınıp, yarısı metinden alınmamış ise *kısmen ilişkili*, etkinlikteki örnek sayısının yarısından az bir kısmı metinden alınmış ise *çok az ilişkili* ve etkinlikteki örneklerin hiçbiri metinden alınmamış ise *ilişkili değil* olarak değerlendirilmiştir. Bu derecelendirme üzerinden etkinliklerin metinle ilişkili olup olmadığı

değerlendirilerek bulgular yorumlanmıştır. Veri analizinin güvenilirliğini sağlamak için etkinliklerin metinle olan ilişki derecesine karar verilirken araştırmacılar dışında bir (1) alan uzmanının daha görüşü alınmıştır. Araştırmanın bulguları, tablolarla sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Araştırma verileri, yedi aşamada analiz edilmiştir. Veri analizi aşamaları, Şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2. Veri analizi aşamaları

Geçerlik, Güvenirlik ve Yayın Etiği

Araştırmanın geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları; veri toplama aracı geliştirme çalışmasında ve veri analizinde alan uzmanlarının görüşleri ile sağlanmıştır. Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu çalışma doküman inceleme kapsamında gerçekleştirildiğinden etik kurul izni alınması gerekli çalışma grubuna girmemektedir. Bu nedenle etik kurul izni alınmamıştır.

Bulgular

Beşinci Sınıf Düzeyinde Metinlerle Dil Bilgisi Etkinliklerinin İlişkisi

5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’nda; “Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantı ifadelerinin anlama olan katkısını değerlendirir.” kazanımına yönelik üç, “Konuşmalarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.” kazanımına yönelik bir, “Kökleri ve ekleri ayırt eder.” kazanımına yönelik üç, “Yapım ekinin işlevlerini açıklar.” kazanımına yönelik bir ve “Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır.” kazanımına yönelik 11 olmak üzere toplam 19 dil bilgisi etkinliği yer almaktadır. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’nda yer alan dil bilgisi etkinliklerinin metinlerle ilişki düzeyleri, Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki Dil Bilgisi Etkinliklerinin Metinlerle İlişkisi

<i>Tema</i>	<i>Metin</i>	<i>Kazanım (Etkinlik)</i>	<i>İlişkili</i>	<i>Çoğunlukla</i>	<i>Kısmen</i>	<i>Çok Az</i>	<i>İlişkisiz</i>	
Doğa ve Evren	Bu Nehir Bizim	Kökleri ekleri ayırt eder (10. Etkinlik).	X					
		Konuşmalarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır (3. Etkinlik).			X			
	Okland Adası	Kökleri ekleri ayırt eder (8. Etkinlik).	X					
		Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantı ifadelerinin anlama olan katkısını değerlendirir (6. Etkinlik)						X
Deprem	Deprem	Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantı ifadelerinin anlama olan katkısını değerlendirir (4. Etkinlik)	X					
		Yapım eklerinin işlevlerini açıklar (8. Etkinlik)					X	
Millî Kültürümüz	Kilim	Kökleri ekleri ayırt eder (5. Etkinlik)	X					
Sağlık ve Spor	Karagöz Kibarlık Öğreniyor	Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır (9. Etkinlik)					X	
		Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır (10. Etkinlik)					X	
	Çitlembik	Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır (7 Etkinlik)						X
		Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır (8. Etkinlik)						X
	Spor ve Bedenimiz	Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır (8. Etkinlik)						X
		Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır (9. Etkinlik)						X
	Tavşan ile Kaplumbağa	Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır (9 Etkinlik)						X
		Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır (10. Etkinlik)						X
Erdemler	İyiliğin Değerini Bilen Kim	Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır (10. Etkinlik)				X		
		Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır (11. Etkinlik)					X	
	Yaşama Sevinci	Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantı ifadelerinin anlama olan katkısını değerlendirir (8. Etkinlik)	X					
Bilim ve Teknoloji	Barkod	Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır (8. Etkinlik)	X					

“Doğa ve Evren” temasında; “Bu Nehir Bizim” metninde “Kökleri ekleri ayırt eder.” kazanımına yönelik 10. etkinlik, metinle *tamamen* ilişkiliyken; “Konuşmalarında uygun geçiş ve bağlantı ifadelerini kullanır.” kazanımına yönelik 3. etkinlik, metinle *kısmen* ilişkilidir. “Okland Adası” metninde; “Kökleri ekleri ayırt eder.” kazanımına yönelik 8. etkinlik, metinle *tamamen* ilişkiliyken; “Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantı ifadelerinin anlama olan katkısını değerlendirir.” kazanımına yönelik 6. etkinlik, metinle *ilişkili değildir*. “Deprem” metninde, “Metni

oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantı ifadelerinin anlama olan katkısını değerlendirir.” kazanımına yönelik 4. etkinlik, metinle *tamamen* ilişkiliyken; “Yapım eklerinin işlevlerini açıklar.” kazanımına yönelik 8. etkinlik, metinle *ilişkili değildir*. Söz konusu metinde, 8. etkinliğin konusu olan “yapım ekleri” ile ilgili örnekler yer almaktadır.

“Millî Kültürümüz” temasında; “Kilim” metninde “Kökleri ekleri ayırt eder.” kazanımına yönelik 5. etkinlik, metinle *tamamen* ilişkilidir.

“Sağlık ve Spor” temasında; “Karagöz Kibarlık Öğreniyor” metninde “Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır.” kazanımına yönelik 9 ve 10. etkinlikler, metinle *ilişkili değildir*. Söz konusu metinde, 9 ve 10. etkinliğin konusu olan “ünsüz benzeşmesi” ile ilgili örnekler yer almaktadır. “Çitlembik” metninde “Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır.” kazanımına yönelik 7 ve 8. etkinlikler, metinle *ilişkili değildir*. “Spor ve Bedenimiz” metninde “Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır.” kazanımına yönelik 8 ve 9. etkinlikler, metinle *ilişkili değildir*. Metinde, 8 ve 9. etkinliğin konusu olan “ünsüz yumuşaması” ile ilgili örnekler yer almaktadır. “Tavşan ile Kaplumbağa” dinleme/izleme metninde “Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır.” kazanımına yönelik 9 ve 10. etkinlikler, metinle *ilişkili değildir*.

“Erdemler” temasında; “İyiliğin Değerini Bilen Kim” metninde “Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır.” kazanımına yönelik 10. etkinlik, metinle *çok az* ilişkiliyken 11. etkinlik, metinle *ilişkili değildir*. Metinde, etkinliğin konusu olan “ünlün düşmesi” ile ilgili örnek yer almaktadır. “Yaşama Sevinci” metninde “Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantı ifadelerinin anlama olan katkısını değerlendirir.” kazanımına yönelik 8. etkinlik, metinle *tamamen* ilişkilidir.

“Bilim ve Teknoloji” temasında; “Barkod” metninde “Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır.” kazanımına yönelik 8. etkinlik, metinle *tamamen* ilişkilidir.

“Doğa ve Evren” temasında altı, “Sağlık ve Spor” temasında sekiz, “Erdemler” temasında üç, “Millî Kültür” temasında bir ve “Bilişim ve Teknoloji” temasında bir dil bilgisi etkinliği yer almaktadır. En fazla dil bilgisi etkinliği “Sağlık ve Spor” temasında yer almaktadır. Metinle hiçbir ilişki kurulmayan tema da “Sağlık ve Spor” temasıdır. “Sağlık ve Spor” temasında yer alan sekiz dil bilgisi etkinliğinin hiçbirisinin metinle ilişkisi yoktur. En fazla dil bilgisi etkinliğinin yer aldığı temanın en fazla ilişkili çıkması beklenir ancak burada tersi bir durum söz konusudur. Bu da kitabın olumsuz bir özelliği olarak değerlendirilmiştir. Metinle en çok ilişki kurulan tema “Doğa ve Evren” temasıdır. Dil bilgisi etkinliklerinin temalara dağılımına bakıldığında belirli bir sistemin gözetilmediği göze çarpmaktadır. Bütün sınıf seviyelerinde verilmesi zorunlu olan temalar; “Millî Kültürümüz”, “Millî Mücadele ve Atatürk” ve “Erdemler” temasıdır. Seçmeli temalar yayınevlerine ve yıllara göre değişmesine karşın zorunlu temalar değişmemektedir. Bu nedenle dil bilgisi etkinliklerinin bu zorunlu temalar üzerinde

verilmesi daha sağlıklı olacaktır. Ancak 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki dil bilgisi etkinliklerinin verildiği temalara bakıldığında zorunlu temaların bazılarında dil bilgisi etkinliklerine çok az yer verildiğini, bazılarında ise hiç yer verilmediği görülmektedir. Bu durum kitap için bir eksiklik olarak değerlendirilmiştir. Kitapta yer alan sekiz dinleme/izleme metninden sadece "Tavşan ile Kaplumbağa" dinleme/izleme metninde dil bilgisi etkinliği yer almaktadır. Bu durum dil bilgisi etkinliklerinin okuma ve dinleme/izleme metinlerine orantılı bir şekilde dağıtılmadığı anlamına gelmektedir. Bu da kitap için olumsuz bir durum olarak değerlendirilmiştir. Metinle ilişkisi olmayan 11 dil bilgisi etkinliğinden 6'sının işlediği dil bilgisi konusu ile ilgili metinde örnek yer alırken 5'inin işlediği dil bilgisi konusu ile ilgili metinde örnek yer almamaktadır. Bu durum dil bilgisi etkinliklerinde işlenen dil bilgisi konusu ile ilgili metinlerde örneklerin olduğunu ancak bu örneklerin dil bilgisi etkinliklerinde kullanılmadığını göstermektedir. Ders kitabında metinlerle 6'sı tamamen, 1'i kısmen, 1'i çok az ve 11'i ilişkisiz dil bilgisi etkinliği bulunmaktadır.

Altıncı Sınıf Düzeyinde Metinlerle Dil Bilgisi Etkinliklerinin İlişkisi

6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda; "Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder." kazanımına yönelik 4, "Edat, bağlaç ve ünlemlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar." kazanımına yönelik 5, "İsim ve sıfatların metnin anlamına olan katkısını açıklar." kazanımına yönelik 4, "Basit, türemiş ve birleşik kelimeleri ayırt eder." kazanımına yönelik 2, "Zamirlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar." kazanımına yönelik 2, "Yazılarında uygun geçiş ve bağlantı unsurlarını kullanır." ve "Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantı ifadelerinin anlama olan katkısını değerlendirir." kazanımlarına yönelik 1 olmak üzere toplam 19 dil bilgisi etkinliği yer almaktadır. 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda yer alan dil bilgisi etkinliklerinin metinlerle ilişki düzeyleri, Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki Dil Bilgisi Etkinliklerinin Metinlerle İlişkisi

<i>Tema</i>	<i>Metin</i>	<i>Kazanım (Etkinlik)</i>	<i>Tamamen</i>	<i>Çoğunlukla</i>	<i>Kısmen</i>	<i>Çok Az</i>	<i>İlişkisiz</i>
Millî Mücadele ve Atatürk	Kuşların Çektiği Kağı	Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder (5. Etkinlik).				X	
	Çanakkale	Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder (6. Etkinlik).	X				
	Anadolu İmecesesi	Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder (6. Etkinlik).		X			
Çocuk Dünyası	Uçurtma	Edat, bağlaç ve ünlemlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar (6. Etkinlik).				X	
	Oyun	Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder (7. Etkinlik).					X
	Kanatların Çocuklar	İsim ve sıfatların metnin anlamına olan katkısını açıklar (5. Etkinlik).		X			
	Çocuklar	İsim ve sıfatların metnin anlamına olan katkısını açıklar (6. Etkinlik).					X

Erdemler	İyilik Üzerine	İsim ve sıfatların metnin anlamına olan katkısını açıklar (4. Etkinlik).	X
		İsim ve sıfatların metnin anlamına olan katkısını açıklar (5. Etkinlik).	X
Millî Kültürümüz	Gazlı Göl	Edat, bağlaç ve ünlemlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar (5. Etkinlik).	X
		Edat, bağlaç ve ünlemlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar (6. Etkinlik).	X
		Edat, bağlaç ve ünlemlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar (7. Etkinlik).	X
	Forsa	Edat, bağlaç ve ünlemlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar (8. Etkinlik).	X
		Edat, bağlaç ve ünlemlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar (2. Etkinlik).	X
		Edat, bağlaç ve ünlemlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar (8. Etkinlik).	X
Bilim ve Teknoloji	Buldum...	Basit, türemiş ve birleşik kelimeleri ayırt eder (4. Etkinlik).	X
	Buldum...	Basit, türemiş ve birleşik kelimeleri ayırt eder (5. Etkinlik).	X
Sanat	Çocuk ve Resim	Basit, türemiş ve birleşik kelimeleri ayırt eder (5. Etkinlik).	X
	Yaz Sinemaları	Zamirlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar (6. Etkinlik).	X
Vatandaşlık	Nazilli Destanı	Zamirlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar (4. Etkinlik).	X

“Millî Mücadele ve Atatürk” temasında; “Kuşların Çektiği Kağrı” metninde “Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder.” kazanımına yönelik 5. etkinlik, metinle *çok az* ilişkilidir. “Çanakkale” metninde, “Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder.” kazanımına yönelik 6. etkinlik, metinle *tamamen* ilişkilidir. “Anadolu İmeci” metninde, “Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder.” kazanımına yönelik 6. etkinlik, metinle *çoğunlukla* ilişkilidir.

“Çocuk Dünyası” temasında; “Uçurtma” metninde “Edat, bağlaç ve ünlemlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar.” kazanımına yönelik 6. etkinlik, metinle *çok az* ilişkilidir. “Oyun” metninde “Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder.” kazanımına yönelik 7. etkinlik, metinle *ilişkili değildir*. “Kanatların Çocuklar” metninde “İsim ve sıfatların metnin anlamına olan katkısını açıklar.” kazanımına yönelik 5. etkinlik, metinle *çoğunlukla* ilişkilidir. 6. etkinlik ise metinle *ilişkili değildir*. Metinde, 6. etkinliğin konusu olan sıfatlar ile ilgili örnekler yer almaktadır.

“Erdemler” temasında; “İyilik Üzerine” metninde “İsim ve sıfatların metnin anlamına olan katkısını açıklar.” kazanımına yönelik 4 ve 5. etkinlikler, metinle *çok az* ilişkilidir.

“Millî Kültürümüz” temasında; “Gazlı Göl” metninde “Edat, bağlaç ve ünlemlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar.” kazanımına yönelik 5, 6 ve 7. etkinlikler, metinle *kısmen* ilişkili; 8. etkinlik ise metinle *tamamen* ilişkilidir. “Forsa” metninde “Edat, bağlaç ve ünlemlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar.” kazanımına yönelik 2 ve 8. etkinlikler, metinle *tamamen* ilişkilidir.

“Bilim ve Teknoloji” temasında; “Buldum... Buldum...” metninde “Basit, türemiş ve birleşik kelimeleri ayırt eder.” kazanımına yönelik 4. etkinlik, metinle *çoğunlukla* ilişkilidir. Metinde, etkinliğin konusu olan basit, türemiş ve birleşik kelimeler ile ilgili örnekler yer almaktadır.

“Sanat” temasında; “Çocuk ve Resim” metninde “Basit, türemiş ve birleşik kelimeleri ayırt eder.” kazanımına yönelik 5. etkinlik, metinle *tamamen* ilişkilidir. “Yaz Sinemaları” metninde “Zamirlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar.” kazanımına yönelik 6. etkinlik, metinle *çok az* ilişkilidir.

“Vatandaşlık” temasında; “Nazilli Destanı” metninde “Zamirlerin metnin anlamına olan katkısını açıklar.” kazanımına yönelik 4. etkinlik, metinle *tamamen* ilişkilidir.

“Millî Mücadele ve Atatürk” temasında bir, “Çocuk Dünyası” temasında dört, “Erdemler” temasında iki, “Millî Kültürümüz” temasında altı, “Bilim ve Teknoloji” temasında bir, “Sanat” temasında iki ve “Vatandaşlık” temasında bir dil bilgisi etkinliği yer almaktadır. Zorunlu temaların tamamında dil bilgisi etkinliğine yer verilmiştir. Bu durum, kitap için olumlu bir özellik olarak değerlendirilmiştir. En fazla dil bilgisi etkinliği “Millî Kültürümüz” temasında yer almaktadır. Metinle en çok ilişki kurulan tema ise “Millî Kültürümüz” ve “Vatandaşlık” temalarıdır. En çok dil bilgisi etkinliğinin yer aldığı tema ile dil bilgisi etkinliklerinin metinle en çok ilişki kurulduğu temanın aynı olması kitap için olumlu bir durum olarak değerlendirilmiştir. Metinle en az ilişki kurulan tema “Çocuk Dünyası” temasıdır. Kitaptaki dinleme/izleme metinlerinde dil bilgisi etkinliğinin yer almaması, dil bilgisi etkinliklerinin metinlere orantılı bir şekilde dağıtılmadığını göstermektedir. Bu da kitap için bir eksiklik olarak değerlendirilmiştir. Metinle ilişki kurulmayan iki dil bilgisi etkinliğinden biri ile ilgili, metinde örnek yer almazken; bir tanesi ile ilgili, metinde örnek yer almaktadır.

Yedinci Sınıf Düzeyinde Metinlerle Dil Bilgisi Etkinliklerinin İlişkisi

7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’nda; “Fiillerin anlam özelliklerini fark eder.” kazanımına yönelik 7, “Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder.” kazanımına yönelik 17, “Ek fiili işlevlerine uygun olarak kullanır.” kazanımına yönelik 5, “Basit, türemiş ve birleşik fiilleri ayırt eder.” kazanımına yönelik 5, “Geçiş ve bağlantı ifadelerinin metnin anlamına olan katkısını değerlendirir.” kazanımına yönelik 1 ve “Zarfların metnin anlamına olan katkısını değerlendirir.” kazanımına yönelik 7 olmak üzere toplam 42 dil bilgisi etkinliği yer almaktadır. Kitaptaki temaların tamamında dil bilgisi etkinliği yer almaktadır. 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’nda yer alan dil bilgisi etkinliklerinin metinlerle ilişki düzeyleri, Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki Dil Bilgisi Etkinliklerinin Metinlerle İlişkisi

<i>Tema</i>	<i>Metin</i>	<i>Kazanım (Etkinlik)</i>	<i>Tamamen</i>	<i>Çoğunlukla</i>	<i>Kısmen</i>	<i>Çok Az</i>	<i>İlişkisiz</i>
Erdemler	Karanfiller ve Domates Suyu	Fiillerin anlam özelliklerini fark eder (9. Etkinlik).					X
		Fiillerin anlam özelliklerini fark eder (10. Etkinlik)				X	
	Ninenin Kitabı	Fiillerin anlam özelliklerini fark eder (8. Etkinlik).	X				
		Fiillerin anlam özelliklerini fark eder (9. Etkinlik)				X	
	Baba Bana Bir Şiir Bul	Fiillerin anlam özelliklerini fark eder (7. Etkinlik).					X
	Akıllı Kız	Fiillerin anlam özelliklerini fark eder (7. Etkinlik).	X				
Millî Mücadele ve Atatürk	Atatürk ve Anıları	Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder (7. Etkinlik).	X				
		Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder (8. Etkinlik).				X	
	Koca Seyit	Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder (5. Etkinlik).				X	
	Bir Mustafa Kemal Vardı	Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder (6. Etkinlik).					X
	Bayrağımızın Altında	Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder (5. Etkinlik).					X
		Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder (6. Etkinlik).					X
Duygular	Meşe ile Saz	Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder (6. Etkinlik).		X			
	Küçük Çocuk	Fiillerin anlam özelliklerini fark eder (6. Etkinlik).	X				
	Yıkmak Kolay	Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder (8. Etkinlik).		X			
	Sözcüklerin Gücü	Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder (7. Etkinlik).					X
			Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder (8. Etkinlik).				
Millî Kültürümüz	İstiklal Marşı'nın Kabulü	Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder (8. Etkinlik).		X			
	Büyük Mimar Koca Sinan	Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder (7. Etkinlik).				X	
		Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder (8. Etkinlik).					X
	Yurt Türküsü	Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder (5. Etkinlik).					X
	Anadolu Üstüne	Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder (7. Etkinlik).					X
Doğa ve Evren		Ek fiili işlevlerine uygun olarak kullanır (6. Etkinlik-a)	X				
	Küçük Yunus	Ek fiili işlevlerine uygun olarak kullanır (6. Etkinlik-b)				X	
		Ek fiili işlevlerine uygun olarak kullanır (7. Etkinlik)		X			
		Ek fiili işlevlerine uygun olarak kullanır (7. Etkinlik)					X
	Son Leylek	Ek fiili işlevlerine uygun olarak kullanır (8. Etkinlik)					X
		Basit, türemiş ve birleşik fiilleri ayırt eder (6. Etkinlik)					X
	Güz	Basit, türemiş ve birleşik fiilleri ayırt eder (7. Etkinlik)					X
		Basit, türemiş ve birleşik fiilleri ayırt eder (5. Etkinlik)	X				
	Dünya Kadar Plastik	Basit, türemiş ve birleşik fiilleri ayırt eder (6. Etkinlik)	X				
		Basit, türemiş ve birleşik fiilleri ayırt eder (7. Etkinlik)					X

Sanat	Anadolu Davulu	Zarfların metnin anlamına olan katkısını açıklar (8. Etkinlik).	X
	Sazıma	Zarfların metnin anlamına olan katkısını açıklar (8. Etkinlik).	X
		Zarfların metnin anlamına olan katkısını açıklar (9. Etkinlik).	X
	Karagöz ile Hacivat	Zarfların metnin anlamına olan katkısını açıklar (7. Etkinlik).	X
	Türkiye’de Geleneksel Sanatlar	Basit, türemiş ve birleşik fiilleri ayırt eder (9. Etkinlik).	X
		Zarfların metnin anlamına olan katkısını açıklar (10. Etkinlik).	X
	Kişisel Gelişim	Bazı İnsanlar	Ek fiili işlevlerine uygun olarak kullanır (9. Etkinlik).
Bilim ve Teknoloji	Ampulün İlk Yanışı	Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder (7. Etkinlik).	X
	İbni Sina	Zarfların metnin anlamına olan katkısını açıklar (8. Etkinlik).	X
	Işıklı Haberleşenler	Ek fiili işlevlerine uygun olarak kullanır (6. Etkinlik).	X

“Erdemler” temasında; “Karanfiller ve Domates Suyu” metninde “Fiillerin anlam özelliklerini fark eder.” kazanımına yönelik 9. etkinlik, metinle *ilişkili değilken* 10. etkinlik, metinle *çok az* ilişkilidir. Metinde, fiillerin anlam özellikleri ile ilgili örnekler yer almaktadır. “Ninenin Kitabı” metninde “Fiillerin anlam özelliklerini fark eder.” kazanımına yönelik 8. etkinlik, metinle *tamamen* ilişkiliyken 9. etkinlik, metinle *çok az* ilişkilidir. Metinde, fiillerin anlam özellikleri ile ilgili örnekler yer almaktadır. “Baba Bana Bir Şiir Bul” metninde “Fiillerin anlam özelliklerini fark eder.” kazanımına yönelik 7. etkinlik, metinle *ilişkili değildir*. Metinde, iş (kılış) fiili ile ilgili örnek yer almaktadır. “Akıllı Kız” metninde “Fiillerin anlam özelliklerini fark eder.” kazanımına yönelik 7. etkinlik, metinle *tamamen* ilişkilidir.

“Millî Mücadele ve Atatürk” temasında; “Atatürk ve Anıları” metninde “Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder.” kazanımına yönelik 7. etkinlik, metinle *tamamen* ilişkili; 8. etkinlik, metinle *çok az* ilişkilidir. Metinde, etkinliğin konusu olan çekimli fiil ile ilgili örnek yer almaktadır. “Koca Seyit” metninde “Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder.” kazanımına yönelik 5. etkinlik, metinle *çok az* ilişkilidir. Metinde, kip ekleri ile ilgili örnek yer almaktadır. “Bir Mustafa Kemal Vardı” metninde “Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder.” kazanımına yönelik 6. etkinlik, metinle *ilişkili değildir*. Metinde, etkinliğin konusu olan dilek (tasarlama) kipleriyle ilgili örnek yer almamaktadır. “Bayrağımızın Altında” metninde “Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder.” kazanımına yönelik 5. etkinlik, metinle *ilişkili değildir*. Metinde, etkinliğin konusu olan kişi ekleri ile ilgili örnek yer almaktadır. Yine aynı metinde “Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder.” kazanımına yönelik 6. etkinlik, metinle *ilişkili değildir*. Metinde, etkinliğin konusu olan haber ve dilek kipleri ile ilgili örnek yer almaktadır.

“Duygular” temasında; “Meşe ile Saz” metninde “Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder.” kazanımına yönelik 6. etkinlik, metinle *çoğunlukla* ilişkilidir. Metinde, etkinliğin konusu olan çekimli fiil ile ilgili örnek yer almaktadır. “Küçük Çocuk” metninde “Fiillerin anlam özelliklerini fark eder.” kazanımına yönelik 6. etkinlik, metinle *tamamen* ilişkilidir. “Yıkma Kolay” metninde “Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder.” kazanımına yönelik 8. etkinlik, metinle *çoğunlukla* ilişkilidir. Metinde, etkinliğin konusu olan haber ve dilek kipleri ile ilgili örnek yer almaktadır. “Sözcüklerin Gücü” dinleme/izleme metninde “Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder.” kazanımına yönelik 7 ve 8. etkinlikler, metinle *ilişkili değildir*. Metinde, etkinliklerin konusu olan haber, dilek ve olumlu fiiller ile ilgili örnekler yer almaktadır.

“Millî Kültürümüz” temasında; “İstiklal Marşı’nın Kabulü” metninde “Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder.” kazanımına yönelik 8. etkinlik, metinle *çoğunlukla* ilişkilidir. Metinde, etkinliğin konusu olan çekimli fiil ile ilgili örnek yer almaktadır. “Büyük Mimar Koca Sinan” metninde “Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder.” kazanımına yönelik 7. etkinlik, metinle *çok az* ilişkili; 8. etkinlik, metinle *ilişkili değildir*. Metinde, 7. etkinliğin konusu olan haber kipleri ile ilgili örnekler yer alırken; 8. etkinliğin konusu olan fiillerde anlam kayması ile ilgili örnek yer almamaktadır. “Yurt Türküsü” metninde “Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder.” kazanımına yönelik 5. etkinlik, metinle *ilişkili değildir*. Metinde, etkinliğin konusu olan fiillerde anlam kayması ile ilgili örnek yer almamaktadır. “Anadolu Üstüne” dinleme/izleme metninde “Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder.” kazanımına yönelik 7. etkinlik, metinle *ilişkili değildir*. Metinde, etkinliğin konusu olan yargı bildiren isim soylu sözcükler ile ilgili örnekler yer almaktadır.

“Doğa ve Evren” temasında; “Küçük Yunus” metninde “Ek fiili işlevlerine uygun olarak kullanır.” kazanımına yönelik 6. etkinliği “a” bölümü, metinle *tamamen* ilişkili; “c” bölümü metinle *çok az ilişkili* ve 7. etkinlik, metinle *çoğunlukla* ilişkilidir. Metinde, etkinliğin konusu ek fiil ile ilgili örnekler yer almaktadır. “Son Leylek” metninde “Ek fiili işlevlerine uygun olarak kullanır.” kazanımına yönelik 7 ve 8. etkinlikler, metinle *ilişkili değildir*. Metinde, etkinliğin konusu olan ek fiiller ile ilgili örnek yer almaktadır. “Güz” metninde “Basit, türemiş ve birleşik fiilleri ayırt eder.” kazanımına yönelik 6 ve 7. etkinlikler, metinle *ilişkili değildir*. Metinde, etkinliğin konusu olan basit fiilden iki, türemiş fiilden dört ve birleşik fiilden bir tane örnek yer almaktadır. “Dünya Kadar Plastik” dinleme/izleme metninde “Basit, türemiş ve birleşik fiilleri ayırt eder.” kazanımına yönelik 5 ve 6. etkinlikler, metinle *tamamen* ilişkiliyken 7. etkinlik, metinle *ilişkili değildir*. Metinde, 7. etkinliğin konusu olan birleşik fiillerden sadece yeterlilik fiilinin örnekleri yer almaktadır.

“Sanat” temasında; “Anadolu Davulu” metninde “Zarfların metnin anlamına olan katkısını açıklar.” kazanımına yönelik 8. etkinlik, metinle *çoğunlukla* ilişkiliyken 9. etkinlik, metinle *ilişkili değildir*. Metinde, etkinliğin konusu olan durum zarfı, zaman zarfı, yer yön zarfı ve soru zarfı örnekleri yer

alırken; miktar zarfı örneği yer almamaktadır. “Sazıma” metninde “Zarfların metnin anlamına olan katkısını açıklar.” kazanımına yönelik 8 ve 9. etkinlikler, metinle *ilişkili değildir*. Metinde, etkinliğin konusu olan zarflarla ilgili sadece bir örnek yer almaktadır. “Karagöz ile Hacivat” metninde “Zarfların metnin anlamına olan katkısını açıklar.” kazanımına yönelik 7. etkinlik, metinle *ilişkili değildir*. Metinde, etkinliğin konusu olan zarflar ile ilgili örnekler yer almaktadır. “Türkiye’de Geleneksel Sanatlar” metninde “Basit, türemiş ve birleşik fiilleri ayırt eder.” kazanımına yönelik, 9. etkinlik, metinle *ilişkili değildir*. Metinde, 9. etkinliğin konusu olan basit, türemiş ve birleşik fiil ile ilgili örnekler yer almaktadır. Aynı metinde “Zarfların metnin anlamına olan katkısını açıklar.” kazanımına yönelik 10. etkinlik, metinle *ilişkili değildir*. Metinde, etkinliğin konusu olan zarflarla ilgili örnekler yer almaktadır.

“Kişisel Gelişim” temasında; “Bazı İnsanlar” metninde “Ek fiili işlevlerine uygun olarak kullanır.” kazanımına yönelik 9. etkinlik, metinle *ilişkili değildir*. Metinde, etkinliğin konusu olan ek fiil ile ilgili örnekler yer almaktadır.

“Bilim ve Teknoloji” temasında; “Ampulün İlk Yanışı” metninde “Çekim eklerinin işlevlerini ayırt eder.” kazanımına yönelik 7. etkinlik, metinle *ilişkili değildir*. Metinde, etkinliğin konusu olan çekimli fiil ile ilgili örnek yer almaktadır. “İbni Sina” metninde “Zarfların metnin anlamına olan katkısını açıklar.” kazanımına yönelik 8. etkinlik, metinle *ilişkili değildir*. Metinde, etkinliğin konusu olan zarflarla ilgili örnekler yer almaktadır. “Işıklı Haberleşenler” metninde “Ek fiili işlevlerine uygun olarak kullanır.” kazanımına yönelik 6. etkinlik, metinle *çok az ilişkilidir*. Metinde, ek fiil almış bir tane cümle yer almaktadır. Metinde, yer alan tek ek fiil cümlesi etkinlikte kullanılmıştır.

Dil bilgisi etkinliklerinin okuma ve dinleme/izleme metinleriyle en az ilişki kurulduğu kitap, 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’dır. Dil bilgisi etkinlik sayısının en fazla olduğu kitap da 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı’dır. En fazla dil bilgisi etkinliğinin olduğu kitabın metinle en fazla ilişkili olan kitap olması beklenirken burada tam tersi bir durum söz konusudur. Bu durum 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı için bir eksiklik olarak değerlendirilmiştir. Dil bilgisi etkinliklerin temalara dağılımına bakıldığında; “Erdemler” temasında altı, “Millî Mücadele ve Atatürk” temasında altı, “Doğa ve Evren” temasında dokuz, “Sanat” temasında yedi, “Kişisel Gelişim” temasında bir, “Bilim ve Teknoloji” temasında üç, “Duygular” ve “Millî Kültürümüz” temasında beş tane dil bilgisi etkinliği yer almaktadır. En fazla dil bilgisi etkinliği “Doğa ve Evren” temasında yer almaktadır. En az dil bilgisi etkinliği ise “Kişisel Gelişim” temasında yer almaktadır. Her temada dil bilgisi etkinliği yer almaktadır. Dil bilgisi etkinlikleri metinlere dengeli bir şekilde dağılmıştır. Dil bilgisi etkinliklerinin metinlere dengeli dağılımı, kitap için olumlu bir özellik olarak değerlendirilmiştir. Dil bilgisi etkinliklerinin zorunlu temalarda çoğunlukta olması da kitap için olumlu bir durum olarak değerlendirilmiştir. Dil bilgisi etkinliklerinin metinlerle en çok ilişki kurulduğu tema, “Erdemler” temasıdır. En az ilişki kurulan ise “Kişisel Gelişim ve Sanat” temasıdır. “Sanat” temasında yer alan altı tane dil bilgisi etkinliğinde,

etkinliğin konusu olan dil bilgisi konusu ile ilgili örnekler yer almasına rağmen metinle ilişki kurulmamıştır. Kitaptaki dinleme/izleme metinlerinin çoğunluğunda dil bilgisi etkinliği yer almaktadır. Diğer sınıf düzeylerindeki kitaplarla karşılaştırıldığında dinleme/izleme metinlerinde en fazla dil bilgisi etkinliğine yer veren 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'dır.

Kitapta, metinle ilişkili olmayan 24 dil bilgisi etkinliğinin 19'unda etkinliğin konusu olan dil bilgisi konusu ile ilgili, metinde örnek yer alırken 5'i ile ilgili metinde örnek yer almamaktadır. Metinlerdeki bu örnek yoğunluğuna rağmen etkinliklerde örneklerin kullanılmaması kitap için bir eksiklik olarak değerlendirilmiştir.

Sekizinci Sınıf Düzeyinde Metinlerle Dil Bilgisi Etkinliklerinin İlişkisi

8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda; "Fiilimsilerin cümledeki işlevlerini kavrar." kazanımına yönelik 6, "Geçiş ve bağlantı ifadelerinin metnin anlamına olan katkısını değerlendirir." kazanımına yönelik 1, "Cümlelerin öğelerini ayırt eder." kazanımına yönelik 11, "Fiillerin çatı özelliklerinin anlama olan katkısını kavrar." kazanımına yönelik 3 ve "Cümle türlerini tanır." kazanımına yönelik 5 olmak üzere toplam 26 dil bilgisi etkinliği yer almaktadır. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda yer alan dil bilgisi etkinliklerinin metinlerle ilişki düzeyleri, Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki Dil Bilgisi Etkinliklerinin Metinlerle İlişkisi

Tema	Metin	Kazanım (Etkinlik)	Tamamen Çoğunlukla	Kısmen	Çok Az	İlişkisiz
Erdemler	İyimserlik ve Kötümserlik	Fiilimsilerin cümledeki işlevlerini kavrar (8. Etkinlik).	X			
	Kaşığı	Fiilimsilerin cümledeki işlevlerini kavrar (6. Etkinlik).	X			
	İnsanla Güzel	Fiilimsilerin cümledeki işlevlerini kavrar (6. Etkinlik).				X
Millî Mücadele ve Atatürk	Bayrağımızın Altında	Fiilimsilerin cümledeki işlevlerini kavrar (5. Etkinlik).	X			
	Atatürk ve Müzik	Fiilimsilerin cümledeki işlevlerini kavrar (6. Etkinlik).	X			
	Kınalı Ali'nin Mektubu	Geçiş ve bağlantı ifadelerinin metnin anlamına olan katkısını değerlendirir (5. Etkinlik). Fiilimsilerin cümledeki işlevlerini kavrar (6. Etkinlik).				X
Bilim ve Teknoloji	Gündelik Hayatta E- Hastalıklar	Cümlelerin öğelerini ayırt eder (10. Etkinlik).	X			
	Simit ve Peynir'le Bilim İnsanı Öyküleri	Cümlelerin öğelerini ayırt eder (8. Etkinlik).	X			
	Parktaki Bilim	Cümlelerin öğelerini ayırt eder (8. Etkinlik).		X		
	Uzay Giysileri	Cümlelerin öğelerini ayırt eder (8. Etkinlik).	X			
Birey ve Toplum	Kaldırımlar	Cümlelerin öğelerini ayırt eder (6. Etkinlik).		X		
	Portakal	Cümlelerin öğelerini ayırt eder (7. Etkinlik).	X			
	Dilimiz Kuşatma Altında Karanlığın Rengi Beyaz	Cümlelerin öğelerini ayırt eder (7. Etkinlik). Cümlelerin öğelerini ayırt eder (6. Etkinlik).		X		

Zaman ve Mekân	Eşref Saat	Cümlelerin öğelerini ayırt eder (6. Etkinlik).	X
	Türkiye	Fiillerin çatı özelliklerinin anlama olan katkısını kavrar (6. Etkinlik).	X
	Peri Bacaları	Cümlelerin öğelerini ayırt eder (6. Etkinlik).	X
	Robinson Crusoe	Cümlelerin öğelerini ayırt eder (7. Etkinlik).	X
Millî Kültürümüz	Göç Destanı	Fiillerin çatı özelliklerinin anlama olan katkısını kavrar (9. Etkinlik).	X
	Vatan Sevgisini İçten Duyanlar	Cümle türlerini tanıır (10. Etkinlik).	X
	Bir Fincan Kahve	Cümle türlerini tanıır (7. Etkinlik).	X
	Kız Kulesi	Cümle türlerini tanıır (7. Etkinlik).	X
Doğa ve Evren	Yılkı Atı	Cümle türlerini tanıır (9. Etkinlik).	X
	Rüzgâr	Cümle türlerini tanıır (8. Etkinlik).	X

“Erdemler” temasında; “İyimserlik ve Kötümserlik” metninde “Fiilimsilerin cümledeki işlevlerini kavrar.” kazanımına yönelik 8. etkinlik, metinle *çoğunlukla* ilişkilidir. “Kaşağı” metninde “Fiilimsilerin cümledeki işlevlerini kavrar.” kazanımına yönelik 6. etkinlik, metinle *tamamen* ilişkilidir. “İnsanla Güzel” metninde “Fiilimsilerin cümledeki işlevlerini kavrar.” kazanımına yönelik 6. etkinlik, metinle *ilişkili değildir*. Metinde, etkinliğin konusu olan sıfat fiil ile ilgili örnek yer almaktadır.

“Millî Mücadele ve Atatürk” temasında; “Bayrağımızın Altında” metninde “Fiilimsilerin cümledeki işlevlerini kavrar.” kazanımına yönelik 5. etkinlik, metinle *çoğunlukla* ilişkilidir. “Atatürk ve Müzik” metninde “Fiilimsilerin cümledeki işlevlerini kavrar.” kazanımına yönelik 6. etkinlik, metinle *çoğunlukla* ilişkilidir. “Kıvalı Ali’nin Mektubu” metninde “Geçiş ve bağlantı ifadelerinin metnin anlamına olan katkısını değerlendirir.” kazanımına yönelik 5. etkinlik, metinle *ilişkili değildir*. Metinde, etkinliğin konusu olan “özellikle, kısaca ve son olarak” geçiş ve bağlantı unsurları ile ilgili örnek yer almamaktadır. Aynı metinde “Fiilimsilerin cümledeki işlevlerini kavrar.” kazanımına yönelik 6. etkinlik, metinle *ilişkili değildir*. Metinde, etkinliğin konusu olan sıfat fiil, zarf fiil ve isim fiil ile ilgili örnekler yer almaktadır.

“Bilim ve Teknoloji” temasında; “Gündelik Hayatta E-Hastalıklar” metninde “Cümlelerin öğelerini ayırt eder.” kazanımına yönelik 10. etkinlik, metinle *tamamen* ilişkilidir. “Simit ve Peynir’le Bilim İnsanı Öyküleri” metninde “Cümlelerin öğelerini ayırt eder.” kazanımına yönelik 8. etkinlik, metinle *tamamen* ilişkilidir. “Parktaki Bilim” metninde “Cümlelerin öğelerini ayırt eder.” kazanımına yönelik 8. etkinlik, metinle *çoğunlukla* ilişkilidir. “Uzay Giysileri” metninde “Cümlelerin öğelerini ayırt eder.” kazanımına yönelik 8. etkinlik, metinle *tamamen* ilişkilidir.

“Birey ve Toplum” temasında; “Kaldırımlar” metninde “Cümlelerin öğelerini ayırt eder.” kazanımına yönelik 6. etkinlik, metinle *çoğunlukla* ilişkilidir. “Portakal” metninde “Cümlelerin öğelerini ayırt eder.” kazanımına yönelik 7. etkinlik, metinle *tamamen* ilişkilidir. “Dilimiz Kuşatma Altında” metninde “Cümlelerin öğelerini ayırt eder.” kazanımına yönelik 7. etkinlik, metinle *çoğunlukla* ilişkilidir.

“Karanlığın Rengi Beyaz” dinleme/izleme metninde “Cümlelerin öğelerini ayırt eder.” kazanımına yönelik 6. etkinlik, metinle *tamamen* ilişkilidir.

“Zaman ve Mekân” temasında; “Eşref Saat” metninde “Cümlelerin öğelerini ayırt eder.” kazanımına yönelik 6. etkinlik, metinle *tamamen* ilişkilidir. “Türkiye” metninde “Fiillerin çatı özelliklerinin anlama olan katkısını kavrar.” kazanımına yönelik 6. etkinlik, metinle *çoğunlukla* ilişkilidir. “Peri Bacaları” metninde “Cümlelerin öğelerini ayırt eder.” kazanımına yönelik 6. etkinlik, metinle *tamamen* ilişkili; 7. etkinlik, metinle *çoğunlukla* ilişkilidir. “Robinson Crusoe” dinleme/ izleme metninde “Fiillerin çatı özelliklerinin anlama olan katkısını kavrar.” kazanımına yönelik 7. etkinlik, metinle *çoğunlukla* ilişkilidir.

“Millî Kültürümüz” temasında; “Göç Destanı” metninde “Fiillerin çatı özelliklerinin anlama olan katkısını kavrar.” kazanımına yönelik 9. etkinlik, metinle *tamamen* ilişkilidir. “Vatan Sevgisini İçten Duyanlar” metninde “Cümle türlerini tanır.” kazanımına yönelik 10. etkinlik, metinle *ilişkili değildir*. Metinde, etkinliğin konusu olan isim ve fiil cümlesi ile ilgili örnekler yer almaktadır. “Bir Fincan Kahve” metninde “Cümle türlerini tanır.” kazanımına yönelik 7. etkinlik, metinle *tamamen* ilişkilidir. “Kız Kulesi” dinleme/ izleme metninde “Cümle türlerini tanır.” kazanımına yönelik 7. etkinlik, metinle *tamamen* ilişkilidir.

“Doğa ve Evren” temasında; “Yılkı Atı” metninde “Cümle türlerini tanır.” kazanımına yönelik 9. etkinlik, metinle *çok az* ilişkilidir. Metinde, etkinliğin konusu olan olumlu ve olumsuz cümleler yer alırken, olumlu soru ve olumsuz soru cümleleri yer almamaktadır. “Rüzgâr” metninde “Cümle türlerini tanır.” kazanımına yönelik 8. etkinlik, metinle *çoğunlukla* ilişkilidir.

“Erdemler” temasında dört, “Millî Mücadele ve Atatürk” temasında dört, “Birey ve Toplum” temasında dört, “Zaman ve Mekân” temasında dört, “Doğa ve Evren” temasında iki, “Bilim ve Teknoloji” temasında ve “Millî Kültürümüz” temasında dört dil bilgisi etkinliği yer almaktadır. Kitapta yer alan zorunlu temalarda dil bilgisi etkinliklerinin yer alması kitap için olumlu bir özellik olarak değerlendirilmiştir. Dil bilgisi etkinliklerinin metinlerle en çok ilişki kurulduğu tema, “Bilim ve Teknoloji” temasıdır. Metinle en az ilişki kurulan “Millî Mücadele ve Atatürk” temasıdır. Kitapta, metinle ilişkili olmayan dört dil bilgisi etkinliğinin üçünde dil bilgisi konusu ile ilgili metinde örnek yer alırken biri ile ilgili metinde örnek yer almamaktadır. Kitaptaki etkinlikler metinlere dağılırken sadece bir metinde ya da bir temada değil; her metinde bir dil bilgisi etkinliği olacak şekilde dağılım yapılmıştır. Bu durum kitap için olumlu bir özellik olarak değerlendirilmiştir.

Tartışma

Araştırma, ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan dil bilgisi etkinliklerinin metinlerle ilişki düzeylerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Alanyazındaki çalışmalar Türkçe öğretmen kılavuz kitapları ile belirli bir sınıf düzeyindeki Türkçe ders kitapları üzerinde başka bir araştırma birlikte yapılarak

gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmalar, etkinliklerin metinle ilişki düzeyine değil de daha çok dil bilgisi etkinliklerinin nasıl oluştuğuna odaklanmıştır. Bu çalışma ile Türkçe ders kitaplarındaki dil bilgisi etkinliklerinin metinlerle ilişkisini bir sistem dahilinde incelenmiştir. Bu inceleme ile her seviyedeki Türkçe ders kitabının ilişkisi değerlendirilmiştir.

Metin, dilin kullanım alanı ve dili en iyi yansıtan bir araçtır. Dil bilgisi de bir dilin kullanımından ortaya çıkan kurallar olduğuna göre bu kurallar dilin en güzel örneği olan metinler üzerinden verilmelidir. Bu bağlamda dil bilgisi öğretiminde metin odaklı bir öğretim anlayışı söz konusudur. Alanyazında metne dayalı dil bilgisi öğretimi ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında, Çeçen ve Aytaş'ın (2008) metne dayalı dil bilgisi öğretiminin sekizinci sınıf öğrencilerinin dil bilgisi başarısına etkisinin incelendiği çalışması, Derman'ın (2008) ilköğretimde dil bilgisi konularının öğretiminde kullanılan metinlerin öğrencilerin akademik başarılarına etkisinin incelendiği çalışması ve Arslan'ın (2020) Türkçe eğitiminde metin temelli işlevsel dil bilgisi öğretimine yönelik çalışması bulunmaktadır. Bu çalışmalarda dil bilgisi öğretiminin metin temelli gerçekleştirilmesi üzerinde durulmaktadır. Dil bilgisi öğretiminin metin temelli gerçekleştirilmesi için dil bilgisi etkinliklerinin metinden hareketle hazırlanması önemlidir. Bu araştırmanın bulguları, yukarıdaki araştırmaları tamamlayan bir özelliğe sahiptir.

Dil bilgisi öğretiminde farklı yöntem ve tekniklerin kullanılması, dil bilgisi derslerinin daha verimli geçmesini sağlamaktadır. Yapılandırmacı yaklaşımın dil bilgisi öğretiminde önerdiği sezdirme yöntemi bu açıdan önemli bir uygulamadır. Dil bilgisi öğretim yöntemlerinin dil bilgisi öğretimine etkisinin araştırıldığı çalışmalara bakıldığında Bağcı-Ayrancı'nın (2017) sezdirme yöntemi ile dil bilgisi öğretimi üzerine Türkçe öğretmenlerinin görüşlerinin incelendiği çalışması, Şahin'in (2021) sezdirme yöntemi ve düz anlatım yöntemi ile yapılan dil bilgisi öğretiminin öğrenci başarısına etkisinin incelendiği çalışması; Kansızoğlu ve Sulak'ın (2019) öğrenci merkezli yaklaşım, yöntem ve tekniklerin öğrencilerin dil bilgisi başarılarını etkileme durumlarının incelendiği çalışması bulunmaktadır. Bu çalışmalarda dil bilgisi öğretiminde öğrenci merkezli yöntem ve tekniklerin dil bilgisi öğretiminde başarı sağladığına yönelik sonuçlar yer almaktadır. Dil bilgisi etkinliklerinin metin bağlamıyla verilmesi, dil bilgisinde sezdirme yönteminin uygulaması olarak önemlidir. Bu araştırmanın bulguları, ortaokul Türkçe ders kitaplarında yapılandırmacı yaklaşıma uygun sezdirme yönteminin ne kadar uygulanıp uygulanmadığını da ortaya koymaktadır. Yukarıdaki araştırmalar ile bu araştırma, birbirini tamamlar niteliktedir.

Ders kitapları öğrencilerin eğitim öğretim faaliyetlerini yürüttüğü, en ulaşılabilir kaynaktır. Bu bağlamda ders kitaplarındaki dil bilgisi etkinlikleri ile ilgili çalışmalara bakıldığında, Özbülür'un (2011) ilköğretim 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında yer alan dil bilgisi etkinliklerini incelediği çalışması, Ay'ın (2020) 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki dil bilgisi etkinliklerini

değerlendirdiği çalışması; Uzun, Atalay ve Ekinci-Çelikpazu'nun (2019) Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan dil bilgisi kavramlarının Türkçe ders kitabındaki etkinliklerdeki görünümünü incelediği çalışması bulunmaktadır. Bu çalışmalarda dil bilgisinin program, ders kitabı ve etkinlik unsurları ile nasıl gerçekleştirildiği üzerine durulmuştur. Bu araştırmanın bulguları, dil bilgisi etkinliklerinin ilgili metinde karşılığının olup olmadığını ortaya koymaktadır. Yukarıdaki araştırmalar ile bu araştırma, Türkçe ders kitaplarında yer alacak dil bilgisi etkinliklerinin metin bağlamından hareketle hazırlanması gerekliliğini vurgulamaktadır.

Karagöz ve Oryaşın (2014), 6. Sınıf Türkçe Çalışma Kitabı'nda ve 6. Sınıf Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı'ndaki dil bilgisi etkinliklerinin metinlerle ilişkilerini incelemiştir. Araştırma ile incelenen kitaplardaki dil bilgisi etkinliklerinin metne dayalı olarak gerçekleştirilmediği sonucu ortaya çıkmıştır. Bu sonuç, bu çalışmanın 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki dil bilgisi etkinliklerinin metinlerle çoğunlukla ilişkili olduğu bulgusu ile benzerlik göstermemektedir. Bu durum, ders kitaplarının hazırlanmasında belirli ölçütlerin olmadığını göstermektedir. Göçer ve Sayın (2014), 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe öğretmen Kılavuz kitaplarındaki metinlerin dil bilgisi öğretimindeki yeterliliği ve kullanım durumlarını inceledikleri çalışmada, dil bilgisi etkinliklerinin metinlerle ilişkisinin zayıf olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç, bu çalışmanın 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı ve 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki dil bilgisi etkinliklerinin metinlerle çok az ilişkili olduğu bulgusu ile benzerlik göstermektedir. Akın (2015), Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarını dil bilgisi etkinlikleri bakımından değerlendirdiği çalışmasında; 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe çalışma kitaplarında ana metinden alınabilecek örnekler olduğu halde birçok etkinlikte ana metnin dikkate alınmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç, bu çalışmanın 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı ve 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki dil bilgisi etkinliklerinin metinlerle çok az ilişkili olduğu bulgusu ile benzerlik göstermektedir.

Yukarıdaki araştırmalar ve bu araştırma; dil bilgisi öğretiminde Türkçe ders kitaplarında bir uyumun ve ortak bir anlayışın olmadığını, metin odaklı bir anlayışla dil bilgisi etkinliklerinin hazırlanması gerekliliğini ifade etmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın bulgularından hareketle aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki dil bilgisi etkinliklerinin 6'sı metinle tamamen ilişkili, 1'i kısmen ilişkili, 1'i çok az ilişkili ve 11'i ilişkili değil sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan hareketle 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki dil bilgisi etkinliklerinin metinlerle çok az ilişkili olduğu değerlendirilmesine ulaşılmıştır.
- 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki dil bilgisi etkinliklerinin altısı metinle tamamen ilişkili, dördü çoğunlukla ilişkili, üçü kısmen ilişkili, dördü çok az ilişkili ve ikisi ilişkili değil sonucuna

ulaşmıştır. Bu sonuçtan hareketle 6. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki dil bilgisi etkinliklerinin metinlerle çoğunlukla ilişkili olduğu değerlendirilmesine ulaşılmıştır.

- 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki dil bilgisi etkinliklerinin 6'sı metinle tamamen ilişkili, 5'i çoğunlukla ilişkili, 1'i kısmen ilişkili, 6'sı çok az ilişkili ve 24'ü ilişkili değil sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan hareketle 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki dil bilgisi etkinliklerinin metinlerle çok az ilişkili olduğu değerlendirilmesine ulaşılmıştır.
- 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki dil bilgisi etkinliklerinin 11'i metinle tamamen ilişkili, 10'u çoğunlukla ilişkili, 1'i çok az ilişkili ve 4'ü ilişkili değil sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan hareketle 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'ndaki dil bilgisi etkinliklerinin metinlerle çoğunlukla ilişkili olduğu değerlendirilmesine ulaşılmıştır.
- Dil bilgisi etkinlikleri, okuma ve dinleme/izleme metinlerine orantılı dağıtılmamıştır. Dinleme/izleme metinlerde dil bilgisi etkinlikleri çok az yer almaktadır. Altıncı sınıf düzeyinde ise hiç yer verilmemiştir.
- Dil bilgisi etkinlikleri, temalara orantılı ve dengeli dağıtılmamıştır. Bazı temalarda daha fazla, bazı temalarda çok az ve bazı temalarda hiç dil bilgisi etkinliği yer almamaktadır.

Araştırma sonuçlarından hareketle aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- Dil bilgisi öğretimi, dilin kullanım alanı olan metinlerden bağımsız ve hayattan kopuk olarak verildiğinde öğrencilerin dil bilgisine karşı olumsuz bir tutum oluşturmalarına neden olmaktadır. Dil bilgisi etkinliklerinin tamamı metinlerle ilişkili bir şekilde hazırlanmalıdır.
- Türkçe dersleri metinler üzerinden yürütülen bir ders olduğu için metin seçimi dikkat edilmesi gereken en önemli noktalardan birisidir. Etkinliklerde işlenen dil bilgisi konusu ile ilgili bazı metinlerde örnekler yer alırken, bazı metinlerde ise yeteri kadar örnek yer almamaktadır. Bu nedenle metinler oluşturulurken ya da seçilirken etkinlikte verilen dil bilgisi konusu ile örnek içerip içermediğine dikkat edilmelidir.
- Dil bilgisi etkinliklerinin okuma ve dinleme/izleme metinleriyle en çok ilişki kurulduğu kitap, 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'dır. 5, 6 ve 7. Sınıf Türkçe ders kitapları özel yayınevi, 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı ise MEB'in kendi yayınıdır.
- Ortaokul Türkçe ders kitaplarının her biri ayrı bir yayınevine ait olduğu için dil bilgisi etkinlik sayısı, dil bilgisi etkinliklerinin temalara ve metinlere dağılımı ile dil bilgisi etkinliklerinin metinlerle ilişki düzeyleri birbirinden farklıdır. Bu kitapları, ortak bir noktada birleştirilebilecek önemli noktalardan biri; bütün sınıf seviyelerinde verilmesi gereken zorunlu temalardır. Bu temalarda dil bilgisi etkinliklerine ağırlık verilmesi gerekir.

- Dil bilgisi etkinlikleri temalara ve dinleme/izleme metinlerine orantılı bir şekilde dağıtılmamıştır. Dil bilgisi etkinliklerinin temalara ve metinlere dağılımı yapılırken orantılı bir şekilde dağılım yapılmalıdır.

Kaynaklar

- Akın, E. (2015). Türkçe çalışma kitaplarındaki (6, 7 ve 8. sınıflar) dil bilgisi etkinliklerinin çeşitli açılardan değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 10(15), 19-34. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.8722>
- Arslan, S. (2020). *Türkçe eğitiminde metin temelli işlevsel dil bilgisi öğretimi: Bir eylem araştırması*. (Doktora Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Ay, V. (2020). *MEB 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki dil bilgisi etkinliklerinin değerlendirilmesi (Nevşehir Örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). <http://acikerisim.nevsehir.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.11787/641/609008.pdf?sequence=1&isAllowed=y> sayfasından erişilmiştir.
- Bağcı-Ayrancı, B. (2017). Sezdirme yöntemi ile dil bilgisi öğretimi üzerine Türkçe öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Languages' Education*, 5(4), 145-164. <https://doi.org/10.18298/ijlet.2170>
- Balcı, A. (2012). Cumhuriyet dönemi ilköğretim Türkçe dersi öğretim programlarında dil bilgisi öğretimi. M. Özbay (Ed.), *Türkçe eğitimi açısından dil bilgisi öğretimi içinde* (s. 1-44). Ankara: Pegem Akademi.
- Banguoğlu, T. (2019). *Türkçenin grameri* (11. b.). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (26. b.). Ankara: Pegem Akademi.
- Çeçen, M. A. & Aytaş, G. (2008). Metne dayalı dil bilgisi öğretiminin sekizinci sınıf öğrencilerinin dil bilgisi başarısına etkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 133-149. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/146329> sayfasından erişilmiştir.
- Demirel, Ö. & Kiroğlu, K. (2021). Eğitim ve ders kitapları. Ö. Demirel & K. Kiroğlu (Ed.), *Ders kitabı incelemesi* (5. b.) içinde (s. 4-12). Ankara: Pegem Akademi.
- Derman, S. (2008). *Dil bilgisi öğretiminde metinlerin seçimi üzerine bir araştırma* (7. sınıf) (Doktora Tezi). <http://acikerisimarsiv.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/7534/235267.pdf?sequence=1&isAllowed=y> sayfasından erişilmiştir.
- Erdem, İ. & Başaran, M. (2010). Mezun oldukları bölümlerin öğretmenlerin dil bilgisi öğretimine ilişkin görüşleri üzerindeki etkisi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27, 321-339. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/156996> sayfasından erişilmiştir.
- Ergin, M. (2002). *Türk dil bilgisi*. Ankara: Bayrak Basım Yayım.

- Göçer, A. & Sayın, H. (2014). 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe kılavuz kitaplarındaki metinlerin dil bilgisi öğretimindeki yeterliliği ve kullanım durumlarının incelenmesi. *Journal of European Education-Avrupa Eğitim Dergisi*, 4(2), 11-28. <http://www.eu-journal.org/index.php/JEE/article/view/204/189> sayfasından erişilmiştir.
- Güneş, F. (2013). Türkçede metin öğretimi yerine metinle öğrenme. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 603-603. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.454>
- Kansızoğlu, H. B. & Sulak, S. E. (2019). Öğrenci merkezli dil bilgisi öğretim uygulamalarının öğrenci başarısına etkisi: Bir meta analiz çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(4), 958-980. <https://doi.org/10.16986/HUJE.2018038525>
- Karagöz, M. & Oryaşın, U. (2014). Türkçe ders kitaplarındaki dil bilgisi etkinliklerinin metinlerle ilişkisi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 187-194. <http://jret.org/FileUpload/ks281142/File/21.karagoz.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Korkmaz, Z. (1992). *Grammer terimleri sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2019). *Türkiye Türkçesi grameri şekil bilgisi* (6. b.). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kurudayıoğlu, M. (2014). Dünyada ve Türkiye’de dil bilgisi öğretiminde temel problemleri. M. Özbay (Ed.), *Türkçe eğitimi açısından dil bilgisi öğretimi içinde* (s. 47-70). Ankara: Pegem Akademi.
- MEB. (2019). Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar). Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195716392253-02-T%C3%BCrk%C3%A7e%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%202019.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- MEB. (2020a). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu 5. sınıf Türkçe ders kitabı*. Ankara: Anıtepe Yayıncılık.
- MEB. (2020b). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu 6. sınıf Türkçe ders kitabı*. Ankara: Ekoyay Yayıncılık.
- MEB. (2020c). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu 7. sınıf Türkçe ders kitabı*. Ankara: Özgün Yayıncılık.
- MEB. (2020d). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu 8. sınıf Türkçe ders kitabı*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (S. Turan, Çev. Ed., 3. b.). Ankara: Nobel Yayınları.
- Özbulur, E. P. (2011). *İlköğretim 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitaplarında yer alan dil bilgisi etkinlikleri üzerine bir inceleme*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Özdemir, S. (2019). *Kuramdan uygulamaya Türkçe ders kitabı incelemeleri* (2. b.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sağır, M. & Demir-Atalay, T. (2016). *Yeni programa uygun etkinliklerle dil bilgisi öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.

- Şahin, E. K. (2021). *Sezdirme yöntemi ve düz anlatım yöntemi ile yapılan dil bilgisi öğretiminin öğrenci başarısına ve erişimine etkisinin karşılaştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Temizkan, M. (2014). Metin temelli dil öğretimi ve uygulamaları. M. Özbay (Ed.), *Türkçe eğitimi açısından dil bilgisi öğretimi* içinde (s. 129-152). Ankara: Pegem Akademi.
- Uzun, D. S., Atalay, E. & Ekinci-Çelikpazu, E. (2019). *Türkçe dersi öğretim programında yer alan dilbilgisi kavramlarının Türkçe ders kitabındaki etkinliklerde ele alınışları üzerine bir inceleme*. XIV. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı'nda sunulan bildiri, Baku, Azerbajjan.
- Yaman, H. & Süğümlü, Ü. (2009). Dilbilgisi öğretiminde senaryo tabanlı öğrenme yaklaşımının etkililiği: kelime türleri örneği. *Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Dergisi*, 144, 56-73. https://doi.org/10.1501/Dilder_0000000111
- Yeşilyurt, D. (2016). *Cumhuriyet dönemi ortaokul Türkçe ders programlarındaki dil bilgisi öğretiminin değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/368786> sayfasından erişilmiştir.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. b.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Summary

Language is a system of understanding and expression. While reading and listening/watching skills constitute the comprehension aspect of language, writing and speaking skills constitute the expression aspect. Grammar plays a supporting and mediating role in teaching these skills. For this reason, it is not possible to achieve the targeted success in teaching language skills without grammar. The teaching of knowledge about language does not comprise memorizing the rules of grammar, but teaching these rules together with language skills by intuiting them and teaching them together with texts that are the usage area of language. The text element in grammar teaching is very important in this respect. Text is an area where language is embodied. The use of texts in the process of teaching the rules and specifics of language is considered important in regards to acquiring intuition of the function of language.

The fact that grammar teaching provides better learning of grammar topics when it is based on text has been the subject of many studies and it has been suggested that grammar teaching should be text-based. The constructivist approach that guides our education system also emphasizes that grammar teaching should be text-based and intuitive. For this reason, it is important to determine the relationship between grammar activities in the middle school Turkish textbooks and reading and listening/watching texts in order to detect whether grammar activities are based on texts or they are

independent from texts. In the body of literature, there is no study that examines Turkish textbooks from 5th to 8th grades, including the whole middle school level, in terms of the relationship between grammar and text. For this reason, it is thought that this study, which aims to determine the relationship between grammar activities in middle school Turkish textbooks and reading and listening/watching texts, will contribute to the field of text-based grammar teaching. In this context, the study aims to determine the relationship between grammar activities in middle school Turkish textbooks and reading and listening/watching texts.

The research was conducted with basic qualitative research, one of the qualitative research methods. The study materials of the research consist of the Turkish Course Curriculum (MEB, 2019), the 5th Grade Turkish Textbook (MEB, 2020a), 6th Grade Turkish Textbook (MEB, 2020b), 7th Grade Turkish Textbook (MEB, 2020c) and 8th Grade Turkish Textbook (MEB, 2020d), which were decided to be taught in schools by the Ministry of National Education (MEB). The data collection tool of the study is "Relationship of Grammar Activities with Texts Table". The data of the study were collected through document analysis. The data of the study were analysed by content analysis technique, one of the qualitative data analysis techniques. In the data analysis, the level of relationship between the activities and the texts was decided depending on certain criteria. If all of the words, word groups or sentences given as examples in the activity are taken from the text, it is evaluated as completely related; if more than half of the number of examples in the activity are taken from the text, it is mostly related; if half of the number of examples are taken from the text and half are not taken from the text, it is partially related; if less than half of the number of examples in the activity are taken from the text, it is very slightly related; and if none of the examples in the activity is taken from the text, it is evaluated as not related. The findings were interpreted by evaluating whether the activities were related to the text through these ratings. In order to ensure the reliability of the data analysis, the opinion of one more field expert other than the existing researchers while deciding on the degree of relationship between the activities and the text. The findings of the study were presented and interpreted in tables.

This study aims to determine the level of relationship between grammar activities in middle school Turkish textbooks and texts. The studies in the body of literature were carried out by conducting another research on Turkish teacher's guidebooks and Turkish textbooks at a certain grade level. These studies focused more on how the grammar activities were formed rather than the level of relationship between the activities and the text. With this study, the relationship between grammar activities and texts in Turkish textbooks was examined in a systematic way. With this examination, the relationship of Turkish textbooks at each level was evaluated.

Based on the findings of the research, the following conclusions were reached:

- Of the grammar activities in the 5th Grade Turkish Textbook, 6 are completely related to the text, 1 is partially related, 1 is slightly related and 11 are not related. Based on this result, it is concluded that the grammar activities in the 5th Grade Turkish Textbook are very little related to the texts.
- Of the grammar activities in the 6th Grade Turkish Textbook, six are completely related to the text, four are mostly related, three are partially related, four are very slightly related and two are not related. Based on this result, it is concluded that the grammar activities in the 6th Grade Turkish Textbook are mostly related to the texts.
- Of the grammar activities in the 7th Grade Turkish Textbook, 6 are completely related to the text, 5 are mostly related, 1 is partially related, 6 are slightly related and 24 are not related. Based on this result, it is concluded that the grammar activities in the 7th Grade Turkish Textbook are very little related to the texts.
- Of the grammar activities in the 8th Grade Turkish Textbook, 11 are completely related to the text, 10 are mostly related, 1 is slightly related and 4 are not related. Based on this result, it is concluded that the grammar activities in the 8th Grade Turkish Textbook are mostly related to the texts.
- Grammar activities are not distributed proportionally to reading and listening/watching texts. There are very few grammar activities included in listening/watching texts.
- Grammar activities are not distributed proportionally and evenly across themes. There are more grammar activities in some themes, very few in some themes and none in some themes.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve yazılı hale getirilmesinde araştırmacılar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu çalışmada herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişiden destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı

Araştırmacıların, araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırma, doküman incelemesine dayalı bir çalışma olduğu için etik kurul izni gerektirmemektedir.